

POZĪCIJA

Apstiprināts LSA Domes sēdē

12.12.2015.

12.12.2015.

Rīgā

Nr. 2015/NP5

Par stipendijām studējošajiem

ORGANIZĀCIJA

Latvijas Studentu apvienība (turpmāk — LSA) pārstāv Latvijas studējošo intereses nacionālā un starptautiskā līmenī. Saskaņā ar Augstskolu likumu apvienības biedri ir visu Latvijas augstskolu studējošo pašpārvaldes. LSA pauž demokrātiskā procedūrā formulētu, reprezentatīvu Latvijas studējošo viedokli.

SITUĀCIJA

Pamatojoties uz Augstskolu likuma 52. panta 3. daļas, studējošajiem, kas studē par valsts budžeta finansējumu, tiek piešķirtas stipendijas Ministru kabineta noteiktajā kārtībā.

Šobrīd saskaņā ar Ministru kabineta 2004. gada 24. augusta noteikumu Nr. 740 „Noteikumi par stipendijām” (turpmāk — Noteikumu) 3. punktu, stipendiju konkursa kārtībā var saņemt studējošais, kurš sekmīgi noteiktajā termiņā nokārtojis nepieciešamos pārbaudījumus un pilnībā ieguvis attiecīgajam akadēmiskā gada semestrim paredzēto kredītpunktu skaitu, tādējādi stipendiju piešķiršanai būtiskākais kritērijs ir akadēmiskie sasniegumi.

Pastāvošā valsts budžeta stipendiju sistēma nespēj pilnvērtīgi nodrošināt nepieciešamos atbalsta mehānismu studējošajiem. Tāpat jāuzsver, ka augstākās izglītības iestāžu stipendiju piešķiršanas komisijas (turpmāk — Komisija) un studējošie saskaras ar vairākām problēmām un nepilnībām, kas izriet no Noteikumiem.

NOSTĀJA

LSA pauž nostāju, ka ir nepieciešams pārskatīt un veikt uzlabojumus Noteikumos, kā arī nepieciešams veicināt, lai ikvienā akreditētā studiju virzienā studējošajiem būtu pieejamas stipendijas.

1. Pašreiz pastāv situācija, ka Komisijai nav skaidrs, kā rīkoties situācijā, kad diviem vai

vairākiem studējošajiem, kas pretendē uz valsts budžeta stipendiju, ir vienādi akadēmiskie rādītāji un šo studējošo statuss neatbilst Noteikumu 11. punktā minētajam principiem, pēc kuriem, šādos gadījumos, jāvadās un jāpiešķir stipendijas vispirms. Lai atrisinātu šo situāciju, LSA uzskata, ka ir jānosaka papildus esošajiem vēl kritēriji — sabiedriskā aktivitāte, veselības stāvoklis.

2. Noteikumu 10. punktā minēts, ka Komisija pēc katra akadēmiskā gada semestra un imatrikulācijas izskata iesniegumus stipendiju saņemšanai, izvērtē pretendenta atbilstību Noteikumu 3. punktā minētajiem kritērijiem, kā arī sekmes vai iestājpārbaudījumu rezultātus un zinātniskās darbības rādītājus (publikācijas, piedalīšanos konferencēs, līdzdalību projektos un citus rādītājus). Problēmu rada tas, ka nav definēts, kā ir izmērāmi zinātniskās darbības rādītāji. Ir jāparedz, ka zinātniskās darbības rādītāju apakškritērijus definē augstākās izglītības iestādes stipendiju piešķiršanas nolikumos.
3. Vienreizējās un paaugstinātās stipendijas kritērijus jāparedz, ka nosaka augstākās izglītības iestādes stipendiju piešķiršanas nolikumā. Vienreizējo un paaugstināto stipendiju piešķiršanas kritēriji nedrīkst būt tie paši, kas ikmēneša stipendijas saņemšanai. Vienreizējai stipendijai jāpilda sociālā atbalsta funkcija un to drīkst piešķirt, balstoties uz studējošā iesnieguma par izdevumiem, par kuriem nav paredzēta kompensācija no valsts sociālās apdrošināšanas sistēmas. Paaugstināto stipendiju jāpiešķir par labiem, izciliem panākumiem, kas saistīti ar studiju procesu, un aktivitāti izglītības iestādes sabiedriskajā dzīvē.
4. Valsts budžeta stipendiju saņēmēju skaitam katru gadu jāpalielinās, nodrošinot, ka izcilākie studējošie, savas studiju programmas un studiju gada ietvaros, tās saņem visos akreditētajos studiju virzienos.
5. Valsts budžeta stipendiju apmēram jābūt palielinātam un līdzvērtīgam valstī noteiktajai minimālajai mēneša darba samaksai, kas netraucēti ļautu studējošajam vērst visu uzmanību studiju procesam. Stipendiju apmēra palielināšanā, ja tas tiek veikts pakāpeniski, jābūt vērstam uz to, lai augstākā līmenī studējošajiem ir lielāka apmēra stipendijas nekā studējošajiem pamatstudijās un studējošajiem doktorantūrā attiecīgi lielāka apmēra stipendijas nekā augstākā līmenī studējošajiem.
6. Valstij jānodrošina, lai būtu pieejams stipendiju fonds, kas nodrošina mērķstipendijas, visiem akreditētos studiju virzienos studējošajiem — topošajiem zinātniekiem — lai tie spētu doties starptautiskos komandējumos, kas veicinātu jaunas sadarbības iespējas un mūsu studējošo pētījumu atpazīstamību, kā arī iegādāties pētniecībai nepieciešamo un publicēt savus pētījumus pasaulē atzītos zinātniskajos žurnālos.

7. Augstākās izglītības iestādēm jāveicina, lai tās studējošajiem būtu pieejamas arī mecenātu stipendijas visu zinātņu nozarēs studējošajiem.
8. Augstākās izglītības iestāžu Studējošo pašpārvaldēm jādeleģē pārstāvjus, kas nodrošina studējošo interešu pārstāvniecību, Komisijā, kā arī kopīgi ar iestādes administrāciju jānodrošina studējošajiem informācijas pieejamību par pieejamajām stipendijām, tās noteikumiem un piešķiršanas kārtību.

REZULTĀTS

Valsts budžeta stipendiju sistēma ir sakārtota un skaidri saprotama visiem studējošajiem. Augstākās izglītības iestādēs studējošajiem ir pieejamas mecenātu stipendijas. Studējošie — topošie zinātnieki — var saņemt mērķstipendijas zinātniskā darba izstrādē.

Ikmēneša stipendijas stimulē studējošos uzrādīt labākus akadēmiskos rezultātus. Situācijās, kad diviem vai vairākiem studējošajiem, kas pretendē uz valsts budžeta stipendiju, ir vienādi akadēmiskie rādītāji un šo studējošo statuss neatbilst šobrīd spēkā esošo Noteikumu 11. punktā minētajam principiem, tiek ņemti vērā sabiedriskā aktivitāte un veselības stāvoklis. Vienreizējās un paaugstinātās stipendijas kritērijus nosaka augstskolas stipendiju piešķiršanas nolikumā.

Stipendiju apmērs ir atbilstošs, lai studējošie spētu pilnvērtīgi pievērsties studiju procesam, neuztraucoties par papildus ienākumu gūšanu.

Prezidents

I. Grigorjeva